

**Wyrok z dnia 19 marca 1997 r.
II UKN 46/97**

Zwolnienie pracownika po okresie 1 miesiąca pracy w sytuacji, gdy w poprzednim i następnym miesiącu zakład pracy zatrudniał jednakowo po 4 pracowników, nie stanowi zmniejszenia zatrudnienia, o którym mowa w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Andrzej Kijowski, Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Maria Mańkowska (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 19 marca 1997 r. sprawy z wniosku Bogusława K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w C. o wcześniejszą emeryturę, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 16 października 1996 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie wyrokiem z dnia 21 lutego 1996 r. oddalił odwołanie Bogusława K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 23 sierpnia 1995 r., odmawiającej ubezpieczonemu przyznania wcześniejszej emerytury z powodu braku 40 letniego okresu zatrudnienia. Organ rentowny nie uznał okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym jego rodziców od 1 lipca 1952 r. do 11 stycznia 1956 r. z uwagi na brak dokumentów potwierdzających istnienie gospodarstwa rolnego w tym okresie.

Wnioskodawca udowodnił okres zatrudnienia w wymiarze 36 lat 10 miesięcy i 16 dni, zatem Sąd Wojewódzki uznał, że nie spełnia warunków wymienionych w § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 stycznia 1990 r. w sprawie wcześniejszych emerytur dla pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy (Dz. U. Nr 4, poz. 27). Ponadto na podstawie informacji nadesłanych przez Urząd Skarbowy w K. oraz ZUS w C. - Sąd Wojewódzki doszedł do wniosku, że w firmie T. K., która zatrudniała ubezpieczonego w miesiącu czerwcu 1995 r. nie miało miejsce ograniczenie zatrudnienia. Firma ta zatrudniała w miesiącu maju 1995 r. 4 pracowników i w miesiącu lipcu pozostało również 4 pracowników.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 16 października 1996 r. oddalił rewizję wnioskodawcy, potwierdzając niewadliwość ustaleń Sądu pierwszej instancji. Ubezpieczony nie przedłożył bowiem żadnego dokumentu potwierdzającego fakt istnienia gospodarstwa rolnego w spornym okresie o powierzchni 1,56 ha. Natomiast z przedłożonych umów sprzedaży z 9 marca 1948 r. działki ziemi o powierzchni 0,40 ha i z dnia 11 października 1970 r. o pow. 0,29 ha, można

wyprowadzić wniosek, że w spornym okresie gospodarstwo rodziców ubezpieczonego nie miało charakteru gospodarstwa rolnego. Sąd Apelacyjny uznał ponadto, zgodnie z ustaleniami Sądu Wojewódzkiego, że stosunek pracy wnioskodawcy nie został rozwiązany z powodu likwidacji stanowiska pracy, skoro pracował w Firmie T. K. tylko w miesiącu czerwcu 1995 r., a Firma ta zarówno przed zatrudnieniem wnioskodawcy, jak i po rozwiązaniu z nim stosunku pracy zatrudniała taką samą liczbę 4 pracowników.

Kasację od tego wyroku wniósł wnioskodawca zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie (art. 393¹ pkt 1 KPC), a w szczególności § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 stycznia 1990 r. w sprawie wcześniejszych emerytur dla pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy (Dz. U. Nr 4, poz. 27) przez przyjęcie, że nie spełnia wymagań do przyznania wcześniejszej emerytury oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1964 r. w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności nieruchomości rolnych oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 45, poz. 304), przez przyjęcie, że nie udowodnił, iż jego rodzice posiadali w spornym okresie gospodarstwo rolne;
2. naruszenie przepisów postępowania (art. 393¹ pkt 2 KPC) przez niedopuszczenie dowodu z zeznań zawnioskowanych przez niego świadków: Stanisława P. i Zygmunta T., na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, co miało istotny wpływ na wynik sprawy.

Kasacja zawiera wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Wojewódzkiego w Częstochowie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania kasacyjnego; ewentualnie o zmianę zaskarżonego orzeczenia i przyznanie wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie jest zasadna. Bezpodstawny bowiem jest zarzut naruszenia przepisu § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 stycznia 1990 r. w sprawie wcześniejszych emerytur dla pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładów pracy (Dz. U. Nr 4, poz. 27). Przepis ten przewiduje, że pracownicy, z którymi rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło w okolicznościach określonych w art. 1 ust. 1 i 2 i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.) mogą przejść na wcześniejszą emeryturę bez względu na wiek, jeżeli osiągnęli do dnia rozwiązania stosunku pracy okres zatrudnienia wynoszący łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn. Pierwszym zatem warunkiem uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury jest rozwiązanie stosunku pracy w trybie przepisów ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Ustawa ta obejmuje zwolnienia grupowe pracowników, a także zwolnienia indywidualne (art. 10 ust. 1) z przyczyn, o których mowa w art. 1 ust. 1, to znaczy zmniejszenia zatrudnienia w związku ze zmianami ekonomicznymi, produkcyjnymi lub technologicznymi, w tym także, gdy zmiany te występują w celu

poprawy warunków pracy lub warunków środowiska naturalnego.

Przewidziane w ustawie prawo do odprawy pieniężnej, wypłacanej pracownikom zwalnianym z przyczyn wymienionych w art. 1, a także dodatkowe uprawnienia tych osób, dotyczące zwłaszcza uprawnień dla bezrobotnych, uprawnień w zakresie urlopu wychowawczego, jak i wcześniejszych emerytur realizują podstawowy cel tej ustawy, tj. łagodzenie skutków konieczności zwolnień pracowników z przyczyn dotyczących zakładów pracy. Dokonywana transformacja gospodarcza wymagała od wielu zakładów pracy zmian organizacyjnych, produkcyjnych, czy technologicznych i związanego z tym ograniczenia zatrudnienia spowodowanego sytuacją ekonomiczną przedsiębiorstwa. W takich też okolicznościach ustawodawca zdecydował o udzieleniu zwalnianym pracownikom pewnych osłon ekonomicznych i socjalnych dla osłabienia ujemnych skutków tych zwolnień, dotyczących często długoletnich pracowników.

Takich okoliczności nie można doszukać się w sytuacji wnioskodawcy. Po okresie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego od 20 maja 1990 r. do 14 maja 1991 r. wnioskodawca otrzymywał zasiłek z tytułu pozostawania bez pracy do 20 sierpnia 1992 r., pracował od 21 sierpnia 1992 r. do 30 września 1992 r. w GiK jako sprzedawca - kasjer; od 1 października 1992 r. do 28 lutego 1993 r. pobierał zasiłek dla bezrobotnych oraz od 1 czerwca 1995 r. do 30 czerwca 1995 r. pracował w Zakładzie Kamieniarskim T. K. w charakterze ładowacza - konwojenta. Świadczenie pracy z 30 czerwca 1995 r. znajdujące się w aktach rentowych [...] poświadcza, że stosunek pracy został rozwiązany na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. z powodu likwidacji stanowiska (etatu). Stwierdzeniu temu zaprzecza informacja Urzędu Skarbowego i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, że Zakład T. K. zatrudniał po 4 pracowników w maju, jak i w lipcu 1995 r. Z wykazów zatrudnienia pracowników w Firmie T. K. [...] wynika, że w 1995 r. tylko w lutym i czerwcu zatrudnienie wynosiło 5 pracowników, natomiast w marcu było zatrudnionych 3 pracowników, a w lutym i kwietniu po 2 pracowników. Nie można zatem uznać, że zatrudnienie piątego pracownika w czerwcu 1995 r. i zwolnienie go po okresie 1 miesiąca pracy w sytuacji, gdy w poprzednim i następnym miesiącu zakład pracy zatrudniał jednorazowo po 4 pracowników stanowi o zmniejszeniu zatrudnienia, o którym mowa w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. i daje zwolnionemu pracownikowi uprawnienie do wcześniejszej emerytury.

W tych warunkach słusznie przyjęły Sądy obu instancji, że w przedmiotowej sprawie nie było podstaw do zwolnienia wnioskodawcy z pracy na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. skoro nie udowodnił, iż w zatrudniającym go zakładzie pracy zaistniała potrzeba ograniczenia zatrudnienia. Brak podstawowej przesłanki z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 stycznia 1990 r. o rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, określonych w art. 1 ust. 1 i 2 oraz art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. definitywnie wyklucza prawo wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury. Nie było zatem potrzeby oceny dalszych zarzutów kasacyjnych, dotyczących stażu pracy wnioskodawcy.

Z przytoczonych wyżej względów kasacja wnioskodawcy nie miała usprawiedliwionych podstaw i podlegała oddaleniu na zasadzie art. 393¹² KPC.

=====